

Danes nočemo kaj več o tem pisati. Ako bi pa te dobrohotne besede ne zalegle, bomo poslej v prid javnosti obravnavali tudi o takih delih, kakor jim pač pristoji.

Vse razstavljalce umetelnih proizvodov pa prosimo, naj pri razstavljenih predmetih in v časopisih naznanjajo rok, do katerega so predmeti razstavljeni. Na ta način bo kritiku mogoče, razstavljeni proizvod pravočasno oceniti in nanj opozoriti, občinstvo pa si ga bo moglo s pomočjo čitane kritike lažje in bolje ogledati.

A. H. O.

Slovensko gledišče. A. Drama. Letošnja sezona slovenskega gledišča se je pričela kakor običajno dne 1. oktobra, in sicer z uprizoritvijo slovanskega dela, kar nas je prav posebno razveselilo. Predstavljala se je namreč ta večer prvič na našem odru zgodovinska drama Milana Begovića „Gospa Walewska“, o kateri so svoj čas laskavo poročali celo nemški časopisi.

Vse takozvane Napoleonove drame — in tudi „Gospa Walewska“ spada mednje — imajo bolj ali manj namen, kazati nam velikega Korzijanca, čigar osebnost je ozarjena od gloriole herojstva in polbožanstva, v hipih, ko se ga lotevajo človeške slabosti, v hipih, ko je to, kar vsak drug navaden človek. Težka naloga, ki se ne posreči vsakemu in ki se je temeljito ponesrečila na pr. Hermanu Bahrnu! Kajti treba je stvar napraviti tako, da ne zasenči nobena maroga nimba, od katerega je obdana Napoleonova podoba, in da se ne upre srce, ki je po pravici prevzeto od občudovanja do tega izrednega človeka. Vsaj deloma iz takega namena je pač tudi g. Begović napisal oni prizor, ki se vrši ob pozni uri v Napoleonovem stanovanju med njim in Walewsko, in prav ob tem prizoru smo se posebno zavedali pisateljevega znanja in njegovega dramatičnega talenta. S finim čutom se je izognil gosp. pisatelj tu vsemu, kar bi kvarilo užitek estetično čutečemu srečju, dasi je bila nevarnost velika. Pokazal nam je Napoleona, tega velikega zmagovalca, premaganega od ljubezni, a pokazal tako, da se nam vidi celo v svoji onemoglosti velik. — Drugo, kar nam je v tej drami zlasti imponovalo, je v vseh detajlih tako plastično izklesani značaj gospe Walewske. Ničesar ni v vsem njenem početju, kar bi nas motilo — vse je naravno, človeško in celo v trenutku, ko se odloči, da res postane to, za kar jo je njen mož prezgodaj in torej po krivici označil — kurtizana Napoleonova, nam ostane simpatična. Vsekakor je „Gospa Walewska“ jako lepó delo, v katerem posamezne neznatne hibe izginejo spričo obilnih velikih vrlin.

Ponovila se je „Gospa Walewska“ dne 8. oktobra.

Dne 6. oktobra zvečer in 20. oktobra popoldne so igrali Schillerjeve „Razbojnike“. Dne 18. in 20. oktobra zvečer pa se je uprizorila noviteta „Tat“, igra v treh dejanjih, spisal Henry Bernstein, čigar dramo „V stiski“ smo videli v lanski sezoni. Drama „Tat“ se odlikuje po dobri karakterizaciji nastopajočih oseb. Edini Fernand se nam zdi nekoliko neverjeten, kajti fant, ki ima po lastni izpovedbi hkratu kar dve ljubici, se pač ne bo tako silno zaljubil še v tretjo in celo omoženo žensko, da bi bil voljan, žrtvovati ji svojo čast, da, morda celo svojo existenco, ter izdati se za tata na ljubo njej, ki je prava tatica. Idealna ljubezen to ne more biti, ker si je nemogoče misliti idealno ljubezen pri človeku, ki ji išče utehe kar na treh straneh, a da bi mu bila Marija zagotovila kako uslugo, ki bi ga bila pri nje-

govem temperamentu vsekakor mogla premotiti vsaj za hip, ne moremo verjeti zaradi tega, ker bi se kaj takega ne ujemalo z ostalim dejanjem. Tako ostane ta stvar nepojasnjena in pisatelj je nemara zato uredil tako, da se Marija in Fernand domenita o dotični zadevi za odrom in ne na odru, ker drugače ni mogel iz zagate in ker se je zanašal na to, da ne bo nihče natančneje izpraševal po motivih, vsled katerih se je Fernand izdal za tatu.

Drama je pisana pač samo radi drugega dejanja. Pisatelj je hotel pokazati, kako moč ima lahko poltna ljubezen. Dramatični višek doseže igra v trenutku, ko se da Richard omamiti poželjenju tako, da za hip pozabi podli čin svoje žene in se v njenem objemu popolnoma vda nasladi — kočljiva točka, ki je izvedena jako spretno, ki pa zahteva seveda tudi spretnih igralcev, da se ne pretvori v banalnost. V tem dejanju nahajamo toliko resničnih potez, da se nam vidi, kakor bi bilo posneto po življenju. Res, vsak mož se ne bo dal premagati tako, ogorčenje v srcu ne zamre pri vsakem človeku tako naglo, a motivacijo za to, da se pri Richardu srd tako hitro umakne ljubezni, čujemo že v prvem dejanju. „Poročena sta šele enajst mesecev“, pravi ondi kar tako mimogrede Izabela. Ta stavek je navidezno brezpomemben, a je v istini potreben, da je umljivo to, kar vidimo v drugem dejanju. Toda baš ta stavek nam razodeva tudi slabost drame. Kakor pri mnogih drugih modernih dramah se moramo tudi tu vprašati: Kaj pa potem, kaj čez dve, tri leta, kaj potem, ko se možu ohladi ljubezen, ko lepota njegove žene ne bo imela več iste moči do njega kot zdaj in ko morda tudi lepota ne bo več ista ... Seveda ni da bi moral človek misliti na take stvari, toda če misli, potem se vpraša nehote tudi: Je li res dramatična umetnost za to tu, da nam predstavlja take mimoidoče epizodice iz življenja? Tudi tu moramo namreč reči: Drame ni konec, prava drama se šele prične in konča se najbrž žalostno. Kajti posledice podlega čina bodo trajale celo življenje! Nikdar ne bo mogel mož pozabiti, da je njegova žena tatica, in celo življenje bo ona trpela radi tega svojega čina, trpela tem bolj, čim bolj bode pojemala njena moč do moža ... Je pač težko ustvariti kaj v vsakem pogledu popolnega! Starejše drame so skušale podati nekaj bolj celotnega, z ozirom na usodo dotičnega junaka končno završenega, a so morale ostati v detajlu nedostatne, novejše drame nam osvetljujejo posamezen moment iz življenja vsestransko in nam ga slikajo morda z blestečimi, pristnimi barvami, a ostanejo radi tega fragmenti, epizode! —

Štiridejanska burka „Dva srečna dneva“, spisala Fr. Schönthan in G. Kadelburg, ki se je uprizorila prvič na našem odru dne 22. oktobra in ponovila dne 24. oktobra, je povsem taka, da bi se nič ne čudili, ako bi bila provzročila našemu gledališču dva nesrečna dneva. Da ju ni, gre zahvala gosp. Verovšku, ki je nastopil ta dva večera kot gost v vlogi Feliksa ter tudi k reprizi privabil še dokaj občinstva.

V dramskem igralskem osebju so se od lani zvršile nekatere izpremembe. Lepa pridobitev za naše gledališče sta gospa Borštnikova in gospa Kreisova. Obe sta odlični umetnici, a zdi se nam, da govorita obe nekoliko premalo razumljivo. Najbrž temu nista sami krivi, temveč njihov organ, a skušali naj bi vendar, da to hiho po možnosti odstranita. Gospod Haasen, ki je tudi na novo angaževan, je dober igralec. Ugajal nam je zlasti kot Napoleon v „Gospe Walewskiej“. A njemu nagaja zopet jezik. Upamo, da se kmalu odvadi našemu jeziku tujega naglasa.

B. Opera in opereta. Prvo operno predstavo smo imeli dne 4. oktobra. Pela se je ta večer prvič na našem odru „Manon“, opera v 4 dejanjih, spisala

Proševič G. & nekaj laborija o manon in osti -